

На основу члана 13. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС” бр 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16), чланова 32 став 1. тачка 4., а у вези са чланом 20. става 1. тачке 9. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС” 129/07, 83/014- др. закон и 101/2016-др. Закон, и 47/18), и на основу члана 66. Статута општине Куршумлија („Службени лист општине Куршумлија” бр 6/19), Одлуке о оснивању Буџетског фонда за развој пољопривреде општине Куршумлија („Сл. Лист општине Куршумлија” бр. 26/8 и 4/09), по прибављеном Решењу о давању претходне сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде бр. _____ од _____ . године Општинско веће Општине Куршумлија дана _____ . године донело је:

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ОПШТИНА КУРШУМЛИЈА

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Општина Куршумлија налази се на југу Србије, у горњем сливу реке Топлице и њених притока Косанице и Бањске, на југоисточним падинама Копаоника и северозападним падинама Радан планине. Заузима површину од 952 км² и административно припада Топличком округу. Граничи се са општинама: Брус, Блаце, Прокупље, Медвеђа, Подујево и Лепосавић. Југозападним делом у дужини од 105 км наслања се на АП Косово и Метохија, са два главна превоја: Мердаре и Преполоац. Територијом општине пролази стратегијски важан путни правац Ниш-Приштина. Регионалним путним правцем, преко Блаца, општина Куршумлија је повезана са Брусом, односно Крушевцем и даље Београдом. Долином Топлице и Косанице пролази железничка пруга Ниш-Прокупље-Куршумлија-Косово Поље. На територији општине Куршумлије живи 21608 становника (према попису из 2002. године), а у самом граду 13.608 становника. Према резултатима пописа из 2012. године број становника у општини Куршумлија се самњио на 18963 становника. Просечна густина насељености општине Куршумлија је 19 становника на км², што је сврстава у ретко насељене општине. Општина Куршумлија има површину од 952 км² и према својој величини спада међу најраспрострањенијим у Србији. У односу на претходни попис из 2002. године када је број становника био 21608 становника, ово представља пад већи од 12%. Област је претежно брдско-планинска, док се мањи делови равничарских и брежуљкастих терена налазе у долини реке Топлице и Косанице. Општина Куршумлија има 23 сеоских, и 7 градских месних заједница

Природни услови и животна средина: Подручје општине Куршумлије је брдско планинско. Надморска висина се креће од 300 до 1703 m. Око 85% подручја је брдско планинско, а 15% је равничарско. На територији општине Куршумлија, која заузима површину од 952 km², могу се према рељефу и физиономији предела издвојити 3 различите целине: 1. Најмању и најнижу просторну целину, северно од линије Влахиња-Куршумлија-Грабовница чини југозападни део Топличке котлине, са висином између 300 и 803 m. То је благо заталасан предео испресецан плитким долинама река и потока, који веома подсећа на шумадијске пејзаже. 2. Родопи су старе громадне планине које чине Соколовица (1050m) и Радан у ширем смислу, што се изједначује са појмом Лецки андензитски масив. Планину Радан чине мање планине: Проломска, Мејанска, Равна, Мајдан, Кравар, Маја брајина, Голак и највиша Ћак планина, чија висина достиже 1370 m на Соколовом вису. У блиској геолошкој прошлости (олигоцен) прекривене су великим количинама магматске масе. Терен је касније, деловањем спољашњих сила (речна ерозија, денудација), знатно снижен и преображен. У пејзажу доминирају типичне купе угашених вулкана (Соколов вис, Иванова кула, Трпеска главица), окружене шумом и феномен Ћавоља варош. 3. Пространством и висином истиче се млађа веначна планина Копаоник са својом подгорином, чији пејзажи имају многе алпске елементе. Копаоник је до недавно сврставан у Родопиде јер је стваран током свих геолошких доба. Топличка подгорина Копаоника је систем који чине два главна и неколико мањих

Штампано из платформе за програме подршке АП/ЈЛС: 18.10.2021 13:48:46 - страна 2/24 огранака Копаоника, бројне дубоке долине и мање котлине у сливу горње Топлице. Североисточни огранак Копаоника је краћи, нижи (Црна чука сагоњевска 1196 m) и одваја Топличку од Расинске подгорине. Југоисточни огранак Копаоника је знатно дужи, виши и међа је према Лапској подгорини Копаоника. На њему се нижу многи врхови Копривница 1636m, Пилатовица, Тумба 1488 m, Мадљика 1318 m, итд. У унутрашњости се истичу Треска 1439 m, Ђелавица 1257 m, Игришко брдо 1106 m итд Планински предели су испресецани густом мрежом долина река и потока, међу којима се издвајају долина Топлице, Луковске реке, Бањске и Косанице. У њима су многа ерозивна и котлинска проширења. У мањим котлинама су смештена највећа насеља: Куршумлија, Рача и 3 бање (Луковска, Пролом и Куршумлијска). Клима на подручју општине Куршумлија у основи је умерено континентална. На њену климу веома јак утицај има планински обод, који је затвара са свих страна изузев са истока. Од најниже тачке (Доње Точане 300 m) до највише (Пилатовица 1703 m), може поделити на 3 висинска климатска појаса: 1.Поднебље побрђа (300-600 m) - (малих висина, жупни климат) захвата долине Топлице и њених притока до 600 m надморске висине, У односу на низијски климат лето је нешто краће, али нешто влажније, без великих летњих спарина и "тропских ноћи", а зиме су дуже, хладније и снеговитије. Због близине планина и висине, појачано је струјање ваздуха, 2.Подпланинско (субалпско) поднебље (600-1200 m) - захвата велике просторе на Копаонику, Соколовици и Радану до 1200 m надморске висине. Зиме су дуже и хладније (55-80 дана), а лета краћа (мање од 60 дана) и са пријатном свежином, 3.Планинско поднебље (1200-1703 m) - Захвата углавном подручје око Луковске бање. Одликује се дугачким, хладним и снежним зимама У Куршумлијском крају најтоплији месец је јули, а најхладнији јануар, затим октобар је топлији од априла. Средње годишње температуре ваздуха 10,3 0C су нешто мање у односу на остала нижа места Косаничког краја. У Општини Куршумлија лето је умерено топло, а зима умерено хладна. Јесен је топлија од пролећа. Најнижа средња вредност температуре ваздуха у Куршумлијском крају у зимском периоду је на Пилатовици (-3,4°С), а највиша у летњем периоду у Куршумлији (19,3°С). Апсолутне максималне летње и минималне зимске температуре ваздуха појединих месеци су веома велике. У летњим месецима температура је доста висока изнад 40°С, а у зимском веома ниска испод (-20°С). Куршумлијски крај има релативно мању количину падавина на простору Србије, добија свега 770 mm воденог талог у току године. У Куршумлијском крају највише падавина има у мају (82 mm) и октобру (85 mm), а најмање у фебруару (46 mm). Према годишњим добима највише падавина има у јесен (228 mm), затим пролеће (214 mm), лето (172 mm), а најмање зима (156 mm). У свим местима општине Куршумлија облачност је највећа у децембру и јануару, а најмања у јулу и августу. Посматрајући кретање облачности по годишњим добима запажа се да се облачност смањује идући од зиме према лету, да би се затим опет повећала према јесени (зима 68%, пролеће 56%, лето 36%, јесен 49%). Због наведених климатских карактеристика које су нарочито изражене у планинским пределима, а што је општа карактеристика подручја општине Куршумлија, са аспекта процене угрожености, заштите и спасавња у ванредним ситуацијама уочавамо на овом подручју опасне атмосферске појаве које се повремено јављају и могу да представљају опасност за људске животе као и да нанесу велику материјалну штету. Од ових појава најчешће су: - Веома ниска температура, која се повремено јавља у зимском периоду; - Олујни ветрови; - Јаке и дуготрајне падавине; - Грмљавински обалаци; - Град. У Куршумлији најчешће дува ветар из југозападног правца 310 °/00, затим са севера 171 °/00 и североистока 162 °/00. Из југозападног правца дува скоро преко целе године, има уједначен правац и брзину, лети доноси освежење, а у јесен влагу. Северни ветар има већу частину од јануара и марта и доноси суво и хладно време. Североисточни ветар има већу частину од новембра до фебруара. Најмању частину јављања имају западни 15 °/00 и источни ветар 26 °/00. Честина тишина износи 102 °/00. Ниске температуре, велики број мразних дана и дана под снежним покривачем у планинским крајевима скраћују вегетациони период у биљној производњи и ограничавају могућности за развој биљне производње. Воде на подручју општине Куршумлија припадају Црноморском сливу. Највећа река у Куршумлији је Топлица, по којој је читав крај добио име. Топлица је највећа лева притока Јужне Мораве, како по дужини, тако и по количини воде. Просечан притокај при ушћу у Јужну Мораву је 13 m³ воде у секунди. Терен општине Куршумлије је претежно изграђен од вододрживих стена па је отицање воде површинско. Све воде се сливају у Топлицу, која је од изворишта своје леве саставнице Ђерекаруше, испод Панчићевог врха на Копаонику (на око 1840 m нв), па до ушћа у Јужну Мораву код Дољевца, дугачка 131 km Југ Србије је познат по минералним и термалним водама, па се једна пространа регија у том делу назива Топлица. Веома је битно нагласити да је Луковска бања позната по највећем броју извора (37) и огромној количини од преко 100 l/s врелих (до 65oC) минералних вода. То је уједно и највиша бања у Србији која се налази на висини од 681 m. На територији општине Куршумлија природна

језера су мала, нека лети пресуше и готово су непозната, а акумулација код Селове још није завршена. У Штампано из платформе за програме подршке АП/ЈЛС: 18.10.2021 13:48:46 - страна 3/24 околини Пролом бање су Радојичино језеро у близини Пупавичких ливада, језеро испод Соколовог крша, безимено језеро на Соколовици, Бачијско, Проломско, као и Игришко. Језеро Селова се гради од 1986. године на реци Топлици код истоименог села, на 17 km од Куршумлије ка Мерћезу. Основне намене језера су водоснабдевање великих градова и наводњавање плодних поља, потом заштита од поплава, заустављање поплавних таласа и наноса, производња електричне енергије, изградња пастрмског рибњака, узгој шарана, спортски риболов, туризам и рекреација. Услед брдско-планинске конфигурације терена доминантни су ливадско-пашњачки, пашњачки и шумски тип вегетације. Услед разлика у надморској висини, рељефу, експозицији терена итд. постоји велика разноврсност биљног света. Богат и разноврстан биљни свет је омогућио да на територији општине Куршумлија живе разни сисари, птице, гмизавци (корњаче, гуштери, шест врста змија отровница и др). Главне ловне врсте дивљачи у ловиштима општине Куршумлије су дивља свиња, зец и јаребица. Раније се ловила и срна али је због бројног стања заштићена ловостајем. Друге ловостајем заштићене врсте дивљачи су: јелен, муфлон, веверица, сиви пух, јазавац, куна златица, куна белица, ондатра, дивљи голуб, грлица, гугутка, фазан, пољска јаребица, препелица, дивља гуска, дивља патка, сива чапља, барски петлови, барска кокица, креја, јастреб кокошар, ронци, врапци, гњурци, ноћни потрк, шумска шљука и др. Трајно заштићене врсте су: видра, хермелин, ласица, сове, соколови, орлови, јастребови (осим кокосара), ронци, црна и бела рода, лабудови, чапље (осим сиве чапље), луње, шљук сабљарке, кукавице, златовране, водомари, пупавци, дивље гуске (осим глоговњаце и лисасте), шљук (осим шумске шљук), детлићи, птице певачице (осим сиве вроне, креје) и друге. Дивљач ван режима заштите: вук, шакал, дивља мачка, лисица, твор, сива врана и сврака. Ловачко удружење "Соко" основано је давне 1899. године као стрељачко друштво које је касније трансформисано у ловачко друштво "Соко". Има 520 регистрованих ловаца и газдује ловиштем "Косаница" на укупној ловној површини од 65.271 ха. У ловишту су заступљене следеће врсте дивљачи: срнећа дивљач, дивља свиња, вукови, лисице, дивља мачка, зечеви, фазани, пољска јаребица и нешто ређе голуб гривњаш и шумска шљука. Општинска организација спортских риболоваца "Топлица" у Куршумлији има 250 чланова; припада заједници организација спортских риболоваца "Јужна Морава 2" чије је седиште у Нишу. Основана је 1947. године и представља најстарију организацију спортских риболоваца у бившој СФР Југославији. Планинске реке су настањене пастрмкама и богате речним раковима а нарочито Штавска, Требињска и Проломска река. У току 2003. године извршено је порибљавање Луковске реке од Луковске Бање до Мерћеза са око 9.000 примерака поточне пастрмке. Бела риба (клен, кркуша, мрена, поточна мрена и скобаљ) живи у Топлици, Ранковци, Бањској и њеним саставницама, Косаници и њеним саставницама и притокама (Проломска, Равношортска река), као и у Грабовничкој и Спаначкој (Тмавска) реци. Услед брдско планинске конфигурације терена доминантни су: ливадско пашњачки, пашњачки и шумски тип вегетације. Шуме и обронци шума су богати самониклим дивљим врстама воћа: шумске јагоде, купине, трњине, глогиње, шипурком, дивљим крушкама. Регион је богат самониклим лековитим и медоносним биљем. С обзиром на претежну орјентисаност становништва према сечи шуме и пољопривреди шумска вегетација је претежно потиснута и налази се на великим нагибима. Укупна површина шума и шумског земљишта на територији општине Куршумлија износи 54428,56 ха

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: На територији општине Куршумлије живи 21608 становника (према попису из 2002. године), а у самом граду 13.608 становника. Према резултатима пописа из 2012. године број становника у општини Куршумлија се смањио на 18963 становника. Просечна густина насељености општине Куршумлија је 19 становника на км², што је сврстава у ретко насељене општине. Број и национална структура становништва: Према резултатима пописа из 2012. године на територији општине живи 18963 становника са доминантним српским становништвом и становништвом православне вероисповести. Наиме, у погледу националног састава, становништво општине Куршумлија је доста хомогено. Узимајући у обзир податке пописа из 2011. године Срби учествују у укупном становништву са 96,43%, док остатак од 3,57% чине националне мањине међу којима се по броју највише истичу Роми којих је према датом попису било 339 или 1,76%. Густина насељености Општина има 18963 становника или 19 становника по км², па је густина насељености по км² мања у односу на републички просек од 81,3 становника по км² према подацима РЗС. Старосна

структура : Просечna старост становништва износи 43,24 године, а индекс старења 135,1. Старосна структура општине по попису 2013. године представљена је у наредној табели 1: Удео становништва до 15 година износи 14,51% , док је удео становништва преко 65 година знатно већи и износи 26,61% од укупног броја становника. Према подацима да општина Куршумлија има испод 20% становника испод 15 година старости, сматра се да је становништво старо и да не обезбеђује услове за нормалну демографску репродукцију. Удео становништва старости до 20 година у укупном становништву општине износи 20,99%, становништва од 20-40 година 24%, становништва од 40-60 година 29,35% и становништва преко 60 година старости 25,52%. Колико је тренд депопулације становништва овог краја изражен најбоље говори податак да је општина 1991 год. имала 23 989 становника, 2002-год. 21 608 становника, 2012 год. 18963 становника, разлика између пописа 2002 и 2011 износи 12,24%. Због одлива младих и због негативног природног прираштаја у сеоским подручјима просечна старост је и већа с обзиром на то да су заступљена у великом бр. старачка домаћинства. Образовна структура становништва је прилично неповољна, ако се узме у обзир да на територији општине без школске спреме и са непотпуним основним образовањем износи 18,51% од укупног становништва, основно образовање има 26,70%, средње образовање има 44,78%, више и високо образовање 9,77%, Родна структура: На основу података који се односе на званичне пописе становништва може се константовати да развој становништва општине Куршумлија у којој према резултатима пописа живи 18963 становника, од којих 48,57% женског и 51,43 % мушког пола, Према подацима пописа становништва 1803 становника је незапослено од чега 1000 становника је некада радило а осталох 803 траже прво запослење. док је запослено 4637. Наталитет и имиграције као чиниоци повећања броја становника, нису могли да издрже борбу са морталитетом и емиграцијом. Такво стање је и данас где фактор ниског наталитета има главни утицај на смањење укупног становништва, док миграциона кретања више немају велико учешће на крајњи биланс.

Диверзификација руралне економије: Пољопривреда је према сачуваним историјским подацима била основна делатност људи на овим просторима а у модерно време представљала је један од главних замајаца развоја. И поред тога што је процес индустријализације довео до великих миграција становништва са ових простора и смањио проценат становништва који зависи искључиво од пољопривреде, и даље је велики број становника општине који су посредно или непосредно везани за пољопривреду. Опште је познато да је највећи део терета у време економских санкција и економске кризе поднела пољопривреда. Изостанак улагања у основна средства довео је до тога да је просечна старост механизације у пољопривреди преко 20 година. Исти је случај и са засадима воћа и са основним стадима у сточарству који нису адекватно обнављани. Разлози за овакво стање у пољопривреди су и гашење и стечај земљорадничких задруга које су биле главни организатори и носиоци пољопривредне производње. Имајући у виду везаност овдашњег становништва за земљу и домаћински однос према њој, као и отвореност за примену нових технологија производње, уз адекватну подршку државе и локалне заједнице, пољопривреда би требало у будућности да буде главни носилац развоја. Општина Куршумлија спада у ред најнеразвијенијих у Србији. Према доступним статистичким подацима који се односе на стопу запослености може утврдити да општина Куршумлија има скоро дупло мању запосленост у односу на стање запослености у Србији.

Рурална инфраструктура: Развијена инфраструктура је један од основних предуслова квалитетног пословног окружења. Стање инфраструктуре може да буде одлучујући фактор који ће одредити привредника да инвестира или одустане од планираног улагања на одређеној територији. Саобраћајно-географски положај општине Куршумлија биће унапређен у значајној мери изградњом деоница саобраћајница високог ранга и регионалних путних праваца. Изградњом друмских саобраћајница високог ранга које омогућавају ефикасније и безбедније повезивање са ближим и даљим окружењем створили би се предуслови за квалитетну размену саобраћајних токова између најважнијих улазно-излазних праваца насеља општине Куршумлија Укупна дужина путева на територији општине износи 429 км, од којих је 119 км са савременим коловозом. Локалних путева има 284 км, регионалних 109 км и магистралних 36 км. Код локалних путева, свега 8.5% је са савременим коловозом. Густина путне мреже на територији општине Куршумлија је у нивоу просека РС, али је њен квалитет много лошији с обзиром на само 28% путева са савременим коловозом. Укупан број домаћинстава прикључених на водовод је 5100 што чини око 66 % укупног становништва. Овај проценат је много мањи од републиког просека - 78%, али се податак односи само на седиште општине и водовод којим управља јавно комунално предузеће. У сеоским срединама становници остварују приступ води за пиће преко интерних и сеоских водовода. Поједина села као што су Луково, Жуч, Маричиће, Рударе, Рача, Пролом, Баћоглава и Кушрумлијска

бања имају уређене водоводе којима управљају Одбори за воду. Пројекти за овакво водоснабдевање постоји за села Тијовац, Пупавце, Доња и Горња Микуљана, али они још нису реализовани. Насеље Куршумлија има изграђену канализациону мрежу којом се санитарно-фекалне отпадне воде и део атмосферских отпадних вода евакуише без пречишћавања у околне водотоке и то у реку Топлицу. Домаћинства која су прикључена на канализациону мрежу је 4700. У општини Куршумлија не постоји ни један колектор за пречишћавање отпадних вода, Конфигурација терена и економски услови, определили су даљу концепцију развоја канализационе мреже насеља као сепарациони систем. Одржавање јавне хигијене поверено је ЈКП-Топлица. Од финансиских институција присутна је Комерцијална банка, ОТП банка, Војвођанска банка и Управа за трзор. Услугу испоруке електричне енергије врши ЕД-Југоисток Прокупље и тренутно задовољава потребе корисника стим што су учестали нестанци струје у селима због руинираности водова који пролазе кроз шуму. У селу Мердаре код Куршумлије завршена је изградња највеће соларне електране у Србији. Соларна електрана "Матарова", укупне снаге 2 MW на површини од 4 ха, је под напоном и у функцији. Фирма "Солар Матарова" са седиштем у Новом Саду, чији је оснивач "Гаском Балкан" Београд, изградила је до сада највећу фотонапонску електрану на нашим просторима чија је вредност око 3-4 милиона еура и тиме показала да је инвестирање у Куршумлију на пољу обновљивих извора исплативо. Постављено је 8.500 панела на површини од четири хектара, уз саму административну линију Србије и Косова. У општини Куршумлија постоји једна хидроелектрана снаге 280 KV која се налази у ужем центру града. Поштанске услуге добро функционишу, постоји добра корелација између бр. поштанских испостава и броја становника. Стање телекомуникација је на задовољавајућем нивоу. Већи део територије је покривен мобилном телефонијом и интернетом. Постојећи симетрични и коаксиални подземни телефонски каблови су у претходном периоду замењени оптичким кабловима. Сва три оператера поседују мреже базних станица које не покривају у потпуности подручје општине Куршумлија. Како би цело подручје поменуте општине било у потпуности покривено сигналом потребно је приступити проширењу мреже базних станица, односно изградњи нових базних станица.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Према подацима са пописа пољопривреде из 2012.године укупна површина пољопривредног земљишта на територији општине Куршумлија износи 35 382 ха или 37,16% укупне површине. Од тога је 14127 ха искоришћено, или 39.92 %. Што се тиче педолошких карактеристика може се рећи да на подручју општине Куршумлија има више типова земљишта. Педолошки састав пољопривредног земљишта Куршумлије чине различити типови земљишта. Најплоднији тип земљишта су алувијум, који се налази у котлинама и уз реке Топлицу и Косаницу и смоница, која се налази у брдским теренима. Смоница је изузетно богата хумусом, 4-6 %, али су механичке особине услед велике количине глине, врло неповољне. На овим типовима могу се успешно гајити житарице, индустријско и крмно биље. Са повећањем надморске висине, појављује се гајњача, која се протеже и до 700 m надморске висине. На вишим теренима заступљена су органоминерална црница, смеђа подзоласта земљишта, која су плитка, обично на већим нагибима, па се користе као ливаде, пашњаци и шуме. Укупно се наводњава 305 ха, а од тога највише оранице и баште на 216 ха. воћњаци се наводњавају на површини од 86 ха. Према начину наводњава површински се наводњава 80,4%, орошавањем 3,2% и системом кап по кап 16,4%. Према извору наводњавања из подземних вода се наводњава 26,5%, површинским водама на газдинству 7,5 %, површинским водама ван газдинства 59,8%, водом из водовода 1,4% и осталим изворима наводњавања 4,7%. На територији општине Куршумлија не постоје системи за одводњавање и заштиту спољашњих и унутрашњих вода. Површина од 8325 ха је у државној својини, тренутно се даје у закуп 2778 ха, од којих у 2017 години у закуп је дато 4,266 ха.

Вишегодишњи засади: Воћарску производњу на овом подручју карактерише уситњеност парцела и недовољна технологија производње. Укупна површина под воћњацима је 1868 ха, од тога је 1260 ха плантажних и 608 ха екстезивних. Иако су природни услови повољни, због уситњености парцела и непотпуне агротехнике, приноси воћа су нестабилни Шљива је некад била водећа воћна врста на просторима општине Куршумлија. Задњих 20 година дошло је до повећања броја стабала и површина под шљивом. Тренутна површина под шљивом је око 1331 ха. Перспективна воћна врста на просторима општине Куршумлија је малина. Изградњом прерадних капацитета, неколико хладњача великог капацитета дошло је до повећања засада под малином. Површине под малином су око 44 ха. према

попису пољопривреде мада је у реалности површина под малином је знатно већа. Предност малине у односу на остале воћне врсте је у томе што редовно рађа и нема већих осцилација у годишњем приносу. Површине под купиним су око 16 ха. према попису пољопривреде 2012 године. За ову воћну врсту је карактеристичне велике осцилације у квалитету и откупној цени. Због тога површине под овом пољопривредном културом задњих година су у стагнацији, јер произвођачи нису никада сигурни какав финансијски резултат могу да очекују. У производњи осталог воћа на овим просторима пољопривредни произвођачи су заинтересовани за подизање мање заступљених воћних врста где се ангажује велика радна снага тако да су у производњу укључени сви чланови газдинста.. Задњих неколико година све веће интересовање пољопривредника за гајење јагоде на фолији, као трешње и вишње. На територији општине Куршумлија тренутно има 3 ха. под засадима винове лозе.

Сточни фонд: Сточарску производњу на подручју општине карактеришу честе осцилације, смањивање и повећање. Ова производња је у директној вези са ратарском производњом тј. са могућношћу да се обезбеди кабаста сточна храна. Број грла појединих сточарских врста често осцилира пре свега због различитих тржишних услова. Од прерадних капацитета, на подручју општине, не постоји млекара које могу да прераде млеко, док капацитета за месне прерађевине нема. Сточни фонд на индивидуалним пољопривредним газдинствима чине: говеда 3857 од тога 2845 крава. Од укупно 1163 газдинстава на којима се узгајају животиње 612 газдинства има 1-2 грла, што чини преко 52% од укупног броја газдинства на којима се узгајају животиње. Пчеларство је заступљено и у развоју је због погодне конфигурације терена и непостојања тешке индустрије, укупно има 4028 кошница и број кошница са пчелињим друштвима се повећава из године у годину

Механизација, опрема и објекти: Стање пољопривредне механизације на територији општине Куршумлија идентично је стању на територији целе Републике, механизација је застарела, а просечна старост је око 30 година. Процес обнове застареле механизације и набавке нове механизације је спор услед слабе финансијске моћи пољопривредних газдинстава. Према попису пољопривреде из 2012. године на територији наше општине има: Једносовинских трактора укупно 1314, од тога 1280 су старији од 10 година, или 97%; двоосовинских трактора има 1387 од тога 1355 старији од 10 година, или 97,69%; комбајна има 31 од тога 28 старијих од 10 година. Највећи број домаћинстава поседује основну пољопривредну механизацију која је најжалост застарела и потребно је да се обнови и осавремени. Прикључне машине су намењене припреми земљишта и за спремање сена. Мали број газдинстава поседује бераче кукуруза и сејалице. Крупну механизацију поседују већа газдинства. Ова механизација се, сем за сопствену употребу, користи и за услужно коришћење. Од прикључних машина пољопривредни произвођачи поседују: Бераче кукуруза 7, плугови 1215, тањираче 406, дрљаче 769, сетво-спремачи 37, ротофрезе 213, растурачи минералног ђубрива 103, растурачи стајњака 10, сејалице 122, прскалице 226, приколице 1286 и косилице 852. Објекти за смештај стоке на пољопривредним газдинствима : Мали број објеката испуњава основне зоохигијенске услове, већи број објеката су традиционални или адаптирани и делимично модернизовани. Последњих година постији тенденција осавремењавања традиционалних објеката или изградња нових објеката који испуњавају минимум зоохигијенских услова у говедарству. Велике фарме музних крава су модерни објекти који испуњавају готово све неопходне услове, њихова мањкавост је у делу објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака и осоке. У овчарској и козарској производњи објекти су традиционални, Објекти за смештај говеда 2098, објекти за смештај свиња 2022, објекти за смештај кокошака носиља 1911, објекти за смештај остале стоке 594. Од објеката за смештај пољопривредних производа на газдинству пољопривредни произвођачи поседују Кошеве за кукуруз 1843, амбари 1680, силоса на територији општине имамо само 1. Сушаре 8 и 11 објекта за силажу. Од објеката за смештај пољопривредних машина и опреме имамо 599, и 3 хладњаче. Од стакленика и пластеника на газдинству пољопривредни произвођачи имају стакленика 1, и пластеника 172.

Радна снага: Газдинства према броју чланова и стално запослених на газдинству има укупно 3742, од тога 1-2 лица 2659, 3-4 лица 973, 5-6 лица, 107 и 7 и више лица 9. Чланови газдинства и стално запослени на газдинству према полу и правном статусу газдинства Чланови газдинства и стално запослени на газдинству укупно има 8130 од тога 3290 жена и 4840 мушкараца, на породичном газдинству је запослено 8118, од тога 3290 чине жена , 4828 чине мушкарци. На газдинству правног лица има 12 запослених од тога 12 мушкараца. Чланови газдинства и стално запослени на породичном газдинству према полу Укупно има 3723 газдинстава од тога су на 685 носиоци жене, а на 3038 мушкарци. Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредну активност на газдинству има 4392 од тога 2065

жена и 1787 мушкарац. Стално запослених на газдинству има 3 и то мушког пола. Годишње радне јединице ангажоване радне снаге на пољопривреди има 3224 од тога носиоца газдинстава 1680, а од тога жене су 240. Чланова породице и рођака који су обављали пољопривредну активност на газдинству има 1438 од тога 845 жена. Стално запослених на газдинству има 11 од тога ниједна жена. Што се тиче сезонске радне снаге и радне снаге под уговором има 96 радника. Чланови газдинства и стално запослени на газдинству према интервалима годишње радне јединице : Годишњих радних јединица има 3128, које оствари 8130 лица. Управници (менаџери) на газдинствима : Укупно има 3742 управника, од тога 629 жена и 3113 мушкараца. Што се тиче нивоа обучености 2181 има само пољопривредно искуство стечено праксом, 5 има курсеве из области пољопривреде, 18 има пољопривредну средњу школу, 1256 има другу средњу школу, 31 има пољопривредну вишу школу или Оних који су похађали курсеве о пољопривреди у 2012 године је 66. Газдинства према другим профитабилним активностима у вези са газдинством : Укупно има 646, од тога прерадом меса се бави 46, прерадом млека 256, прерадом воћа и поврћа 389, прерадом других пољопривредних производа 19. Обрадом дрвета се бави 154, активности у шумарству има 14, у туризму 3, народној радиности 1, узгоју рибе 2, радом на основу уговора у области пољопривреде 21, и радом на основу уговора у другој области 1. Према попису пољопривреде из 2012. године на територији општине старост чланова и стално запослених на пољопривредним газдинствима је у просеку је мања од 51 годину

Структура пољопривредних газдинстава: На територији општине регистровано је 3742 пољопривредних газдинстава која заједнички заузимају 14127 ха. Укупан број домаћинстава је 7104, дакле 52,67% износи учешће газдинстава у укупном броју домаћинстава. Структура пољопривредних газдинстава према величини коришћеног пољопривредног земљишта и броја условних грла стоке. Од укупно расположивих 35382 ха на територији општине на земљишта са окућницама одпада 108 ха или 0,43 % од укупног пољопривредног земљишта у општини и у поседству је 1794 газдинстава. Ливаде и пашњаци захватају највеће површине 7643 ха или 31,12% од укупног пољопривредног земљишта. Налазе се у власништву 2578 пољопривредних газдинстава. У власништву 2880 газдинстава налази се трећа категорија по површини коју заузимају оранице и баште у укупној површини од 4495 ха од укупног пољопривредног земљишта у општини. Виногради заузимају свега 3 ха, а број газдинстава која се тиме баве 31. Воћњаци заузимају површину од 1863 ха што је 1.86% од укупног пољопривредног земљишта у Куршумлији. Број газдинстава на која су воћњаци уписани је 3014 газдинстава

Производња пољопривредних производа: Постојећа повртарска и воћарска производња у општини служи да задовољи потребе домаћинстава. Тржишних вишкова има највише у воћарској производњи. У општини нема производње лековитог и ароматичног биља. Упркос огромном богатству биљних врста у општини нема организованог сакупљања лековитог и ароматичног биља. У биљној производњи је доминантна производња травне масе за исхрану стоке. Пашњаци и ливаде су некултивисана земљишта која се екстензивно користе, а у великом броју случајева удаљеније парцеле се потпуно напуштају. На ораничним површинама налазе се природне ливаде, или ливаде које су засејане, али након дугог периода искоришћавања више одговарају категорији природних ливада. Говедарска и овчарска производња су доминантне гране сточарства. Број уматичених грла говеда се повећава у периоду 2009-2014. године.

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: На територији општине Куршумлија има 5 регистроване пољопривредне задруге, и то две сточарске и једна воћарска. Задругарство је важно због уситњености парцела и недовољних финансијских ни стручних капацитета, посебно због предстојећих програма и пројеката од стране ЕУ. Произвођачких удружења заступљена су веома мало, а само удруживањем мање ситних произвођача и прерађивача пољопривредних производа могуће је да постану конкуренти на тржишту и покушају обезбедити што бољи пласман производа. У општини има 5 пољопривредних удружења махом су везана за производњу воћа и сваке године организују по неколико манихестација јагодастог воћа као што је малинијада у селу Жуч. Као и у већини општина Србије, најбоље организовано је удружење пчелара које има око 34 члана и спроводи низ активности током године

Трансфер знања и информација: Када је у питању функционисање система преноса знања и информација не постоје обуке пољопривредних произвођача од стране образовних и истраживачких установа и организација. На подручју општине Куршумлија, независно од Општинске управе, имамо активну свега једну ПССС, и то ПССС „Прокупље.. Произвођачи највише информација и помоћи добијају

од канцеларије за пољопривреду која делује у оквиру Општинске управе и која помаже пољопривредницима у процесу регистрације и обнове регистрације домаћинстава. Трансфер информација до пољопривредних произвођача у највећој мери иде преко локалних радио станица.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	14.444.108,95	50	100.000,00	874.918,50
2	Управљање ризицима	104	1.000.000,00	40	40.000,00	180.972,55
3	Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	304	500.000,00	50	120.000,00	0,00
	УКУПНО		15.944.108,95			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	1.100.000,00	0,00	100	0,00	0,00
	УКУПНО		1.100.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	17.044.108,95
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	15.944.108,95
Планирана средства за посебне подстицаје	1.100.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0,00
Пренете обавезе	1.055.891,05

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Циљна група овог програма: - регистрована пољопривредна газдинства-физичка лица Након спровођења овог програма очекивања су да ће пољопривредна газдинства повећати ефикасност и конкурентност на тржишту. Због високе стопе незапослености, а повољних природних услова за развој пољопривреде општина Куршумлија одлучила је да издвоји значајна средства за ову намену а у циљу повећања samozапосљавања на пољопривредним газдинствима. На територији општине постоје добри услови за развој воћарства (купина, малина, шљива...) и сточарства (говедарство, овчарство, пчеларства...). Овим путем општина жели да подстакне пољопривредне произвођаче да се баве овим сектором пољопривреде и да се направи одређена база за развој и других грана пољопривреде за које постоје добри предуслови. Општина Куршумлија је предходних седам година за редом предвиђала буџетом значајна средства за подстицај пољопривреде и имала изузетно запажене резултате у виду повећања засада јагодастог воћа, повећање површине под системима за наводњавање и набака нове механизације. Сходно предходним програмима очекујемо још значајније резултате у пољопривреди.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: Информисање потенцијалних корисника о Програму вршиће се на следеће начине: - Преко локалних радио и тв станица, тако што ће се обавештавати грађани о начину и роковима за подношење пријава; - На огласним таблама свих месних заједница на територији општине, а свакако за детаљније информације контактираће се председници МЗ; - Програм пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Куршумлија за 2020 годину, као и сва неопходна документација по конкурсима биће доступна и на званичном сајту Општине Куршумлија (www.kursumlija.org). Програм и Конкурси биће објављени и на огласној табли Општине Куршумлија; Непосредно пре објављивања конкурса одржаће се радни састанак са председницима месних заједница, чији ће задатак бити да обавештавају људе у својим месним заједницама. Такође све информације о условима конкурса заинтересовани ће моћи да добију у општинској управи одељења за пољопривреду - Фонд за развој пољопривреде ће држати трибине у месним заједницама где ће се ближе упознати корисници са условима и могућностима које програм нуди.

Мониторинг и евалуација: Мониторинг и евалуацију Програма вршиће Група за пољопривреду и рурални развој која ће обиласком газдинстава корисника подтицајних средстава пратити имплементацију појединих програма, док ће праћењем индикатора пратити ефективност одређених мера. Из процеса мониторинга и евалуације Група за пољопривреду и рурални развој предлагаће евентуалне промене и унапређење реализованих мера израдом нацарта Програма пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Куршумлија за 2022 годину.

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја највећи део буџетских средстава је управо намењен расту конкурентности. Мера инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу унапређења средства и процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Образложење по секторима секторима Сектор: Млеко Сектором доминирају мали произвођачи, одржива и делимично одржива газдинства, док општи проблем предствља низак ниво квалитета произведеног млека и низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Више од 70% породичних газдинстава држи до 3 музне краве што резултира ниским нивоом количине и квалитета млека. Више од 75% сировог млека испорученог млекарима још не испуњава стандарде ЕУ. Већа газдинства се суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња, недостатком напредног генетског узгоја и лошим условима држања стоке. Побољшање начина складиштења и хлађења млека, унапређење технологије у исхрани животиња, побољшање напредног генетског узгоја, као и развој производа са додатом вредношћу су начини на који се може побољшати конкурентност и квалитет производа. Сектор: Месо Сектор говедарства карактерише ограничен број великих газдинстава који се баве товом и велики број релативно малих мешовитих газдинстава које производе млеко и месо. На територији општине Куршумлија укупан број грла говеда је 3454, оваца је 22104, а од тога је 14776 приплодних. Постојеће стање у сектору указује на пад сточарске производње. Сектором доминира велики број газдинстава са ниским интензитетом производње чији је циљ унапређење и побољшање квалитета сточарских производа, специјализација у производњи меса са фокусом на гајење, говеда и оваца, као и побољшање продуктивности и конзистентности у производњи. Газдинства које производе месо нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући. Такође, неодговарајућа је технологија исхране. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору и малим и средњим пољопривредним газдинствима. Сектор: Воће, грочје, поврће, хмељ и цвеће Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу исхране доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћењу инпута, сортирању, паковању и складиштењу, примени савремених метода за наводњавање, што резултира проблемом у ланцу прераде воћа с обзиром да фабрике не добијају довољне количине високо квалитетних производа. Сектор: Остали усеви Према секторској анализи, приноси већине усева у општини Куршумлија су нижи у односу на просек ЕУ земаља услед ограничене употребе минералих ђубрива и сертификованог семена. Пољопривредници са територије општине Куршумлија користе мање од половине потребне количине минералног ђубрива у односу на пољопривреднике у развијеним земљама, углавном због недостатка финансијских средстава, технолошке заосталости и неефикасног система трансфера технологије. Штавише, техничка опремљеност газдинства, односно механизација која се користи у ратарству је застарела, посебно у области заштите животне средине. Сектор: Пчеларство Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. Пчеларство је на територији општине Куршумлија у развоју због погодне конфигурације терена и не постојања тешке индустрије, према попису пољопривреде из 2012. године имамо 5173 кошнице пчела. Интересантно је да се тренутно све већи број младих пољопривредника одлучује управо да започне своју пољопривредну производњу управо пчеларством. Од подршке развоју овог сектора у 2022 години планира се подршка у виду набавке опреме за пчеларство и набавку нових кошница

2.1.2. Циљеви мере: Општи циљеви су повећање продуктивности рада, обима производње, тржишно усмеравање произвођача и остваривање дохотка од пољопривреде. • Повећање броја квалитетних грла млечних раса унапређење и осавремењавање производње млека и млечних производа (набавка нове

опреме) на газдинству и повећање обима производње. • Повећање броја квалитетних грла говеда ,оваца ,коза товних раса, осавременавање производње побољшање продуктивности рада и остваривање већих прихода произвођача. • Постизање већег броја плантажних интензивних засада у односу на екстензивне засаде на овој територији. Успостављање економски одрживе и исплативе производње воћа. Повећање квалитета и приноса воћа. Такође изградњом система за наводњавање би се повећале површине под наводњавањем и самим тим повећао принос и квалитет произведеног воћа по јединици површине. • Повећање броја кошница и набавка квалитетније опреме на територији општине и броја домаћинства која се баве пчеларском производњом осавременавање производње у циљу испуњења захтева тржишта. • Унапређење техничко-технолошке опремљености; • Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; • Унапређење механизације на газдинствима

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је комплементарна са НППР. Општина Куршумлија води службену евиденцију о корисницима средстава тако да је немогуће да корисник користи средства по истом основу из локалног и националног програма

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере подстицаја јесу, физичка лица носиоци пољопривредних газдинства регистрованих у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава, са подручја општине Куршумлија чија се пољопривредна имовина (земљиште, објекти и друге непокретности) налазе на подручју општине, који имају пребивалиште на територији општине Куршумлија најмање 6 месеци

2.1.5. Економска одрживост: У оквиру Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Куршумлија за 2022 годину, пољопривредна газдинства нису у обавези да доставе бизнис план.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава за 2022 годину • Извод из регистра о подацима структуре биљне производње • Извод из регистра о подацима животиња, • Корисник мора имати пребивалиште на територији општине Куршумлија • За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; • Нема евидентираних доспелих неизмерених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; • У случају када корисник није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја; • Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; • Наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од три година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта; Општи критеријуми биће посебно дефинисани конкурсом за 2022 годину.

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор млека • Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ 1 - 19 млечних крава; • У случају набавке нових машина и опреме за наводњавање прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ максимално 100 млечних крава; • У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 3-100 квалитетних приплодних грла говеда млечних раса, односно 10-300 квалитетних приплодних грла оваца/коза. Сектор меса • Прихватљиви корисници су они корисници који у Регистру објеката (у складу са Правилником о регистрацији, односно одобравању објеката за узгој, држање и промет животиња- Службени гласник РС, 36-2017) имају регистроване објекте са капацитетима за тов/узгој: мање од 20 јунади и/или мање од 150 грла приплодних оваца/коза и/или мање од 30 приплодних крмача и/или мање од 100 товљеника свиња у турнусу и/или од 1.000-3.999 бројера у турнусу. • У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних животиња прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у

власништву члана РПГ: 3-100 грла квалитетних приплодних говеда товних раса, или 10-300 квалитетних приплодних грла оваца/коза, или 5-100 грла квалитетних приплодних крмача. • Сектор производње комзумни јаја нема специфичних критеријума прихватљивости У сектору производње воћа, грожђа, поврћа, хмеља и цвећа прихватљиви корисници треба да: • Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која у свом власништву, односно у власништву члана РПГ имају: мање од 2 ха јагодичастог воћа и хмеља; односно мање од 5 ха другог воћа, односно 0,1- 50 ха цвећа, односно 0,2-100 ха винове лозе. • У случају подизања нових или обнављања постојећих (крчење и подизање) производних (са наслоном) и матичних засада воћака и винове лозе прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 0,1-50 ха јагодастих врста воћака и хмеља, 0,3-100 ха другог воћа, 0,2-100 ха винове лозе • Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају у свом власништву, односно у власништву члана РПГ мање од 0,5 ха пластеника или мање од 3 ха производње поврћа на отвореном простору Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) • Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која имају у свом власништву, односно у власништву члана РПГ Пољопривредна газдинства која имају имају мање од 50 ха земљишта под осталим усевима. • За инвестиције за набавку машина и опреме за наводњавање прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која имају мање од 100 ха земљишта под осталим усевима. Сектор пчеларства У сектору пчеларства прихватљиви корисници треба да имају 5-500 кошница Специфични критеријуми биће посебно дефинисани у конкурсу за 2022 годину

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.2	Изградња капацитета за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну;
101.1.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.1.7	Опрема за третман папака
101.1.8	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.16	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.2.2	Изградња објеката за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.2.3	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака
101.2.4	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за гајење крмача и производњу прасиди за тов
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту ст
101.2.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.2.7	Опрема за третман папака
101.2.8	Опрема за смештај квочки, специјализовани/посебно опремљени кавези
101.2.9	Опрема за фиксне ограде и електричне ограде за пашњаке/ливаде
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта
101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.13	Машине за сетву
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.15	Машине за убирање односно скидање усева
101.2.16	Машине за транспорт
101.2.17	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.3.1	Набавка опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја
101.3.2	Набавка опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја
101.3.3	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака
101.3.4	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадама
101.4.4	Подизање/набавка жичаних ограда око вишегодишњих засада
101.4.5	Набавка опреме за вештачко опрашивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.6	Набавка опреме и уређаја за додатно осветљење и засењивање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.7	Набавка опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.9	Набавка опреме и уређаја за системе за хидропоничну производњу при производњи у заштићеном простору
101.4.10	Набавка опреме и уређаја за заштиту биља и стерилизацију земљишта и супстрата при производњи у заштићеном простору
101.4.11	Набавка опреме за обогаћивање угљен-диоксидом (ткз. ђубрење угљен диоксидам при производњи у заштићеном простору)
101.4.12	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
101.4.13	Набавка опреме-линија за чишћење и прање производа
101.4.14	Набавка опреме-линија за бербу, сортирање и калибрање производа
101.4.15	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
101.4.16	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.17	Опрема за вентилацију и опрема за принудну вентилацију
101.4.18	Опрема/механизација за заштиту од мраза
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.5	Машине за садњу
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.5.8	Машине за транспорт
101.5.9	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство
101.6.3	Набавка возила и приколица за транспорт пчелињих друштава

2.1.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Одобравање средстава вршиће се по редоследу подношења захтева који су потпуни тј. садрже сву пратећу документацију која се прилаже уз захтев а до висине одређених средстава за сваку меру		

2.1.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова у оквиру инвестиције је 50% од укупне вредности реализоване инвестиције умањене за износ ПДВ-а. Минимални износ је 10.000,00 динара. Максимални износ поврећаја по секторима је следећи: СЕКТОР МЛЕКО: 100.000,00 дин. СЕКТОР МЕСО: 100.000,00 дин. СЕКТОР ВОЋЕ, ГРОЖЂЕ, ПОВРЋЕ: 100.000,00 дин. СЕКТОР ОСТАЛИ УСЕВИ (житарице индустријско биље): 100.000,00 дин. СЕКТОР ПЧЕЛАРСТВО: 50.000,00 дин

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број одобрених захтева
3	Број набављених квалитетних приплодних грла
4	Број набављених система за наводњавање, и нове механизације за примарну пољопривредну производњу
5	Укупна површина нових подигнутих засада воћа.
6	Број кошница

2.1.12. Административна процедура: Конкурс расписује председник општине Куршумлија у складу са Програмом мере за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за 2022. Пријава за коришћење средстава са траженом документацијом подноси се преко писарнице групе за пољопривреду и рурални развој ОУ Куршумлија која обавља административну проверу у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости, поднете документације. Неће се узимати у разматрање пријаве поднете од лица која немају право да учествују у конкурсима и пријаве поднесене након истека рока који је прописан конкурсом. После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника од стране Групе за пољопривреду и рурални развој средства се одобравају по редоследу пријема захтева. Након обраде формулара захтева од стране органа локалне самоуправе, Фонда за развој пољопривреде, средства ће бити одобрена корисницима који испуњавају услове. Подносиоци захтева за подстицаје одн. мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим Конкурсом траженим документима органу локалне самоуправе Фонду за развој пољопривреде. Корисник коме се одобре подстицајна средства потписује Уговор са општином Куршумлија у року од 15 дана од дана обраде документације, којим се дефинишу права и обавезе уговорених страна. Корисник који оствари средства подршке у обавези је да: • покретну или непокретну ствар која је предмет инвестиције за коју је остварио подстицајна средства користи у складу са предвиђеном наменом, • покретну или непокретну ствар која је предмет инвестиције за коју је остварио подстицајна средства не отуђи односно да другом лице на употребу најмање три (3) година од дана исплате подстицаја, • сву документацију која се односи на инвестицију чува најмање три (3) година од дана исплате подстицаја, Уколико дође до раскида уговора због непоштовања уговорних обавеза корисник субвенције је у обавези да врати додељена средства са законском затезном каматом на годишњем нивоу за период од дана пријема до дана повраћаја средстава. Корисник губи право на подстицај у пољопривреди од стране Општине Куршумлија у периоду од три (3) година од дана раскидања уговора услед непоштовања уговорених обавеза. Корисници који су раскинули уговор, односно код кога није испоштован рок од 3 године немају права конкурисања

2.2. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.2.1. Образложење: У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (Сл. гласник РС 10/13 и 142/14, 103/15,101/16), АП и ЈЛС могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања за премију осигурања за усева, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, као и регресе за репродуктивни материјал и то за вештачко осемењавање. Штете на пољопривредним усевима, стоци и другим ресурсима редовна су појава у пољопривредној производњи, посебно су карактеристичне штете од временских непогода на усевима и од дивљачи. Штете већег обима превазилазе могућност санирања од стране произвођача и могу озбиљно да угрозе опстанак газдинстава, а тиме и дугорочно одрживи развој производње. Мали број пољопривредних газдинстава врши осигурање пољопривредне производње и користи могућност регресирања премија осигурања. Мера би имала позитиван ефекат у смислу повећања броја корисника и прихватања мере као реалне потребе у односу на постојеће микро и макро климатске појаве и друге негативне утицаје на пољопривредну производњу

2.2.2. Циљеви мере: Реализација ове мере позитивно утиче на економски и социјални развој руралне средине: • подизање конкурентности производње и стварање тржишно одрживог произвођача; • подизање стандарда живота у руралној средини и пољопривредних произвођача кроз повећање и стабилност дохотка пољопривредних газдинстава

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је комплементарна са НППР.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере подстицаја јесу, физичка лица носиоци пољопривредних газдинстава регистрованих у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава, са подручја општине Куршумлија чија се пољопривредна имовина (земљиште, објекти и друге непокретности) налазе на подручју општине, који имају пребивалиште на територији општине Куршумлија најмање 6 месеци

2.2.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Општи критеријуми за кориснике по овој мери: - Корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији Општине Куршумлија, - Измирене обавезе по основу локалних јавних прихода - Доказ о уплати осигурања (потврда)

2.2.7. Специфични критеријуми: За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.2.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Одобравање средстава вршиће се по редоследу подношења захтева који су потпуни тј. садрже сву пратећу документацију која се прилаже уз захтев а до висине одређених средстава за сваку меру		

2.2.10. Интензитет помоћи: Износ регреса за полисе осигурања од штета на усевима, плодовима, вишегодишњим засадама, расадника и животиња износи 40% вредности полисе осигурања умањена за вредност ПДВ-а. Максимални износ подстицаја по једном кориснику износи 40 000,00 дин

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број ха осигураних од штета на усевима, плодовима, вишегодишњим засадима
2	Укупан број подржаних газдинстава за регрес премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, животиње

2.2.12. Административна процедура: Реализација регресирања полисе осигурања од штета на усевима, плодовима, вишегодишњим засадима, расадницима и животињама се спроводи на следећи начин: - објављивање јавног позива-конкурса за подношење захтева за регрес полисе осигурања на основу утврђених критеријума; уз захтев се прилаже, копија полисе осигурања издата од стране друштва за осигурање код кога је подносилац осигуран у периоду од 1. новембра претходне до 31. октобра текуће године, а оригинал се доставља на увид; -потврда о извршеном плаћању укупне премије осигурања; - извод из регистра пољопривредних газдинстава које издаје Управа за трезор (потврда о активном статусу и извод из биљне структуре). Општинска управа Куршумлија утврђује да ли су испуњени прописани услови за остваривање права на коришћење регреса полисе осигурања пољопривредне производње и доноси одлуку о исплати регреса за полису осигурања .Општина Куршумлија потписује уговор са корисником средстава којим се дефинишу права и обавезе уговорених страна Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних захтева, до утрошка расположивих средстава

2.3. Назив и шифра мере: 304 Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима

2.3.1. Образложење: Имајући у виду да тржиште одређује цену пољопривредних производа Општина Куршумлија дошла је на идеју да омогући-помогне малим пољопривредним газдинствима да сопствене производе финализују и тако своје производе пласирају на тржиште. Мала пољопривредна газдинства која се налазе у планинским подручјима због удаљености откупних места и хладњача приморана су да своје производе суше и као такве их испоручују хладњачама. У општини постоји неколико мини сушара која су у почетку била намењена потребама домаћинства а сада та газдинства пружају услуге сушења и другим пољопривредним произвођачима. Овом мером Општина Куршумлија жели да пољопривредним газдинствима омогући додатну зараду и лакши пласман својих производа.

2.3.2. Циљеви мере: Општи циљеви су повећање продуктивности рада, обима производње, тржишно усмеравање произвођача и остваривање дохотка од пољопривреде • отварању малих и средњих предузећа за производњу финалних производа у сеоским срединама, • увођењу нових технологија за производњу квалитетне и здравствене безбедне хране • Постизање већег броја плантажних интензивних засада у односу на екстензивне засаде на овој територији. Успостављање економски одрживе и исплативе производње воћа. • Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је комплементарна са НППР.Општина Куршумлија води службену евиденцију о корисницима средстава тако да је немогуће да корисник користи средства по истом основу из локалног и националног програма.

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници мере подстицаја јесу, физичка лица носиоци пољопривредних газдинства регистрованих у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава, са подручја општине Куршумлија чија се пољопривредна имовина (земљиште, објекти и друге непокретности) налазе на подручју општине, који имају пребивалиште на територији општине Куршумлија

2.3.5. Економска одрживост: У оквиру Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Куршумлија за 2022.годину, пољопривредна газдинства нису у обавези да доставе бизнис план

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава у

складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава • Извод из регистра о подацима структуре биљне производње • Корисник мора имати пребивалиште на територији општине Куршумлија • За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; • Нема евидентираних доспелих неизмерених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; • У случају када корисник није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја; • Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; • Наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од три година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта

2.3.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која у свом власништву, односно у власништву члана РПГ имају: мање од 2 ха јагодичастог воћа и хмеља; односно мање од 5 ха другог воћа, односно 0,1- 50 ха цвећа, односно 0,2-100 ха винове лозе Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају у свом власништву, односно у власништву члана РПГ мање од 0,5 ха пластеника или мање од 3 ха производње поврћа на отвореном простору

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.5.3.1	Набавка опреме и уређаја за сушење воћа, поврћа и грожђа, као и њихових производа
304.5.3.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање воћа и поврћа, као и њихових производа
304.5.3.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.3.4	Набавка опреме за пријем воћа, поврћа и грожђа, као и прераду, пуњење и паковање њихових производа
304.5.4.2	Набавка опреме и уређаја за физичку рафинацију уљаних култура

2.3.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Одобравање средстава вршиће се по редоследу подношења захтева који су потпуни тј. садрже сву пратећу документацију која се прилаже уз захтев а до висине опредељених средстава за сваку меру		

2.3.10. Интензитет помоћи: Износ подстицаја у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова у оквиру инвестиције је 50% од укупне вредности реализоване инвестиције умањене за износ ПДВ-а. Минимални износ је 10.000,00 динара Максимални износ је 120 000.00 динара

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број поднетих захтева
2	Укупан број одобрених захтева

2.3.12. Административна процедура: Конкурс расписује председник општине Куршумлија у складу са Програмом мере за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за 2022 годину. Пријава за коришћење средстава са траженом документацијом подноси се преко писарнице групи за пољопривреду и рурални развој, ОУ Куршумлија која обавља административну проверу у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. поднете документације. Неће се

узимати у разматрање пријаве поднете од лица која немају право да учествују у конкурсима и пријаве поднете након истека рока који је прописан конкурсима. После административне контроле, прихватљиви захтеви ће бити проверени теренским обиласком газдинстава потенцијалних корисника од стране Групе за пољопривреду и рурални развој средства се одобравају по редоследу пријема захтева.. Након обраде формулара захтева од стране органа локалне самоуправе, Фонда за развој пољопривреде, средства ће бити одобрена корисницима који испуњавају услове. Подносиоци захтева за подстицаје одн. мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим Конкурсом траженим документима органу локалне самоуправе Фонду за развој пољопривреде. Корисник коме се одобре подстицајна средства потписује Уговор са општином Куршумлија у року од 15 дана од дана обраде документације, којим се дефинишу права и обавезе уговорених страна. Корисник који оствари средства подршке у обавези је да: • покретну или непокретну ствар која је предмет инвестиције за коју је остварио подстицајна средства користи у складу са предвиђеном наменом, • покретну или непокретну ствар која је предмет инвестиције за коју је остварио подстицајна средства не отуђи односно да другом лице на употребу најмање три (3) година од дана исплате подстицаја, • сву документацију која се односи на инвестицију чува најмање три (3) година од дана исплате подстицаја, Уколико дође до раскида уговора због непоштовања уговорних обавеза корисник субвенције је у обавези да врати додељена средства са законском затезном каматом на годишњем нивоу за период од дана пријема до дана повраћаја средства. Корисник губи право на подстицај у пољопривреди од стране Општине Куршумлија у периоду од три (3) година од дана раскидања уговора услед непоштовања уговорених обавеза. Корисници који су раскинули уговор, односно код кога није испоштован рок од 3 године немају права конкурсања

2.4. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.4.1. Образложење: Општина Куршумлија у сарадњи са удружењима организује предавања током зимског периода на различите теме које су од интереса за пољопривредне произвођаче.. Такође је успостављена сарадња са високом пољопривредном-прехранбеном школом из Прокупља која је увек спремна да изађе у сусрет пољопривредним произвођачима. Постоји добра сарадња са ветеринарском станицом која функционише на локалном нивоу. Општина Куршумлија организује редовне посете сајмовима (пољопривредни сајам у Новом Саду) и изложбама. Сваке године општина Куршумлија учествује у организацији "Малинијаде", где организује низ предавања из области узгоја јагодичастог воћа и ова манифестација је веома посећена од стране пољопривредних произвођача где излажу своје производе и размењују искуства у производњи воћа. Фонд за развој пољопривреде предвидео је ангажовање пољопривредних стручњака за реализацију програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја општине Куршумлија за 2022 годину, као и контролу пољопривредних произвођача који су добили подстицајна средства из ових програма за 2019, 2020 и 2021 годину.

2.4.2. Циљеви мере: Унапређење знања и вештина пољопривредних произвођача организовањем семинара и радионица као и посетама сајмовима и изложбама из области пољопривреде. Финансирање и организација стручних предавања и скупова, ангажовање пољопривредних стручњака и служби везано за стручно и техничко унапређење сеоског становништва и пољопривредних произвођача

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Програм је усклађен са националним мерама пољопривреде

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисник је Општина Куршумлија

2.4.5. Економска одрживост: Није примењива

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Није примењива

2.4.7. Специфични критеријуми: Није примењива

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања
402.2	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

2.4.9. Критеријуми селекције:

2.4.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи износиће 100% од укупног износа

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број пољопривредних произвођача који посетили сајмове, изложбе и учествовали на студијским путовањима.
2	Број пољопривредних произвођача који су похађали едукацију

2.4.12. Административна процедура: Ангажовање пољопривредних стручњака ће бити спроведено путем конкурса и трајаће до реализације програма не дуже од 6 месеци

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Јужне и Источне Србије	рзс*
Област	Топличка област	рзс*
Град или општина	општина	рзс*
Површина	952	рзс*
Број насеља	90	рзс*
Број катастарских општина	95	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)		
Демографски показатељи		
Број становника	18963	рзс**
Број домаћинства	7104	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	19	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-12.24	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	14.51	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	26.61	рзс**
Просечна старост	43.24	рзс*
Индекс старења	135,1	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	18.51	рзс*
Основно образовање (%)	26.74	рзс*
Средње образовање (%)	44.78	рзс*
Више и високо образовање (%)	9.77	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	35.7	Процена
Природни услови		
Релеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	Раничарски, брежуљкасти, брдско планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	органоминарална црница, смеђа подзолска земљишта, смоница	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено континентална	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	770	Интерни
Средња годишња температура (oC)	10.3	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	реке Топлица, Косаница и Бањска	Интерни
Површина под шумом (ha)	54428	рзс*

Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	57	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ha)	32	рзс*
Посечена дрвна маса (m3)	58780	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	3742	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	1746	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	100	
- правна лица и предузетници (%)	0	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	14127	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	14.83	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ha, %)	14018	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ha, %)	4249	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	3.78	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	0	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	0	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	590	рзс***
Одводњавана површина КПЗ (ha)	-	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	305	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ha)	4110.4516	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	131.0935	Интерни
- физичка лица (%)	-	Интерни
- правна лица (%)	-	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	64466	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	7960	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	10748	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	192	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	1972 2456	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	8130	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	-	рзс***
Годишње радне јединице (број)	3229	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	5	Интерни
Производња пољопривредних производа(количина):		
- биљна производња (t)	37807	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	-	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		

<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева(km)	429	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	1...,6000	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	5100	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	4700	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	-	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	-	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	2	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	17	рзс*
Број становника на једног лекара	569	рзс*
Број корисника социјалне заштите	984	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	72	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности(30) (број)	330	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	200000	рзс*
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	-	ПССС

Датум и место

М.П.

Потпис овлашћеног лица у АП/ЈЛС